

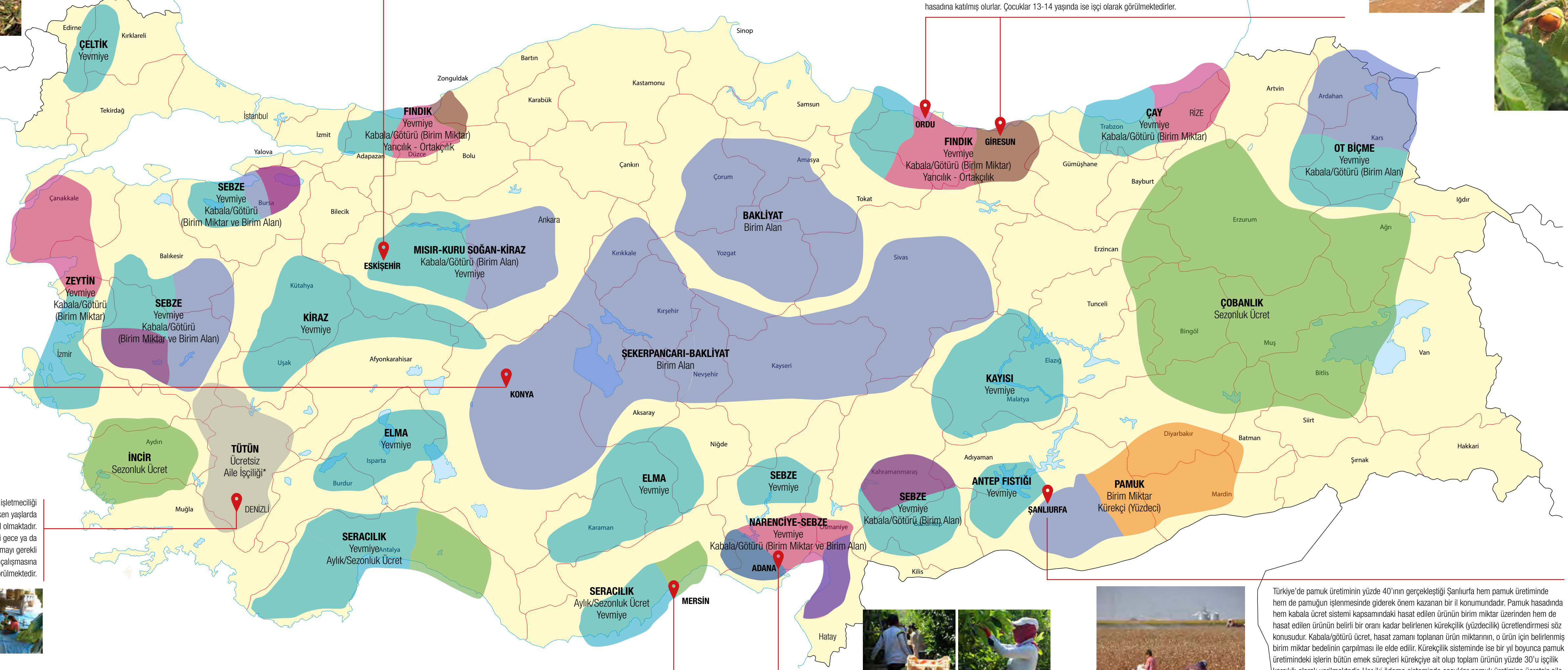
TARIMSAL ÜRETİMDE ÜCRET TİPLERİ VE ÇOCUK İŞÇİLİĞİ (Ürünler, Ücret Tipleri, Tarım Takvimi ve Araştırma İlleri)

Eskişehir’de kuru soğan hasadında birim miktar ücretlendirme, kiraz hasadında yemviye, hasımalık mısırd ise bir işçi ekibini belirli miktarda hasadı yapma karşılığı yemviye ücretlendirilmesi uygulanmaktadır. Kuru soğan hasat sürecine tarlada herhangi bir işi yapabilecek güce olan bütün aile üyeleri katılmakta, bu nedenle çocukların çalışmaya katılımı 5-6 yaşına kadar inmektedir.

Fındık hasadında günlük yemviye, birim miktar üzerinden ücretlendirme ve yancılık/ortakçılık kullanılan ödeme biçimleridir. Yemviye ödemesinde çalışan çocuklar genellikle 14 yaş ve üstü olurken, birim miktar ücret tipinde daha küçük yaşta çocukların çalıştığı görülmektedir. Yancılığa ise aileler çocuk emeğinden mümkün olduğunca yararlanmaktadırlar. Mevsimlik gezici tarım işçisi ailelerin çocukları 7-8 yaşındayken bahçede çalışanlara su taşıyarak/vererek veya boş çuvaları taşıyarak başladıkları süreci, 9-10 yaşında yerden fındık toplama ile devam ettirirler. Ayrıca küçük kardeşlere bakmak ve yıl boyunca ev işlerinde annelerine yardımcı olmak çocukların yaptıkları diğer işlerdir. 11-12 yaşlarına geldiklerinde çocuklar yetişkinlerin yaptıkları görevlerin aynısını yaparak aileleriyle birlikte fındık hasadına katılmış olurlar. Çocuklar 13-14 yaşında ise işçi olarak görülmektedirler.

- Yemviye
- Kürekçilik
- Kabala/Götürü (Birim Alan)
- Kabala/Götürü (Birim Miktar)
- Aylık-Sezonluk-Yıllık Ücret
- Yancılık-Ortakçılık
- (*)Araştırmada ücretsiz aile işçiliği kapsamında aile temelli tütün üretimi de incelenmiştir.

Seracılık Mersin ilinde yaygın bir üretim biçimidir. Seracılığa aylık ya da sezonluk ücret uygulaması söz konusudur. Aylıklı işçilerin üretim sürecinin başından hasadın sonuna kadar yaklaşık 10 aylık süre içerisinde üretimin her aşamasında bütün gün çalışmaları ve ürünün gelişimini dikkatle takip etmeleri gerekmektedir. İşçilik ücreti, aylık edimler biçiminde yapılmaktadır. Bazı durumlarda, sezon süreci boyunca ücretler belli aralıklarla işçilere ödenmektedir. Ücret bireysel olarak değil, ekibe toplu olarak ödendiğinden çoğunlukla bireyselden çok bir aile işidir. Sadece hasat döneminde ihtiyaç halinde yemviye ile işçiler çalıştırılabilmektedir. Çocuklar genellikle ebeveynlerine “yardım etme” anlayışı ile sera üretimine entegre olurlar.

Adana ilinde narenciye hasadında ücret ödeme biçimi toplanan ürün miktarına bağlı yemviyedir. Çocuklar genellikle 12-13 yaşlarında narenciye hasadında çalışmaya başlarlar ve 15-18 yaş arasında hasadın asıl işçileri olarak işçi ekiplerinde yer alırlar. Sebze ürünlerinin hasadında yemviye ücretlendirilmesi yaygındır, fakat zaman zaman sebze üretiminde, özellikle biber hasadı ve kuru soğan hasat edilen ürün miktarına göre de ödeme yapılmaktadır. Örneğin, biber toplayan 10 kişilik işçi ekibinin gün sonunda 110 çuval biber toplaması beklenmektedir, bu da kişi başına 11 çuval eder. Bunun karşılığında da bir yemviye ödenir. Kuru soğan hasadında ise her 25 kiloluk çuval karşılığında birim ücret ödemesi yapılır. Yemviye ücret sisteminde çocuk işçilerin tarımsal üretime katılması, çocukların belli bir fiziki güce ve beceriye kavuşması ile mümkündür. Bu nedenle diğer ücret tiplerinde daha erken yaşta üretime katılan çocuklara nazaran, yemviye ücret tipinde çalışacak çocukların 12-13 yaşına gelmesi doğal bir yaş sınırı olarak görülmektedir.

Türkiye’de pamuk üretiminin yüzde 40’ının gerçekleştiği Şanlıurfa hem pamuk üretiminde hem de pamuğun işlenmesinde giderek önem kazanan bir il konumundadır. Pamuk hasadında hem kabala ücret sistemi kapsamındaki hasat edilen ürünün birim miktar üzerinden hem de hasat edilen ürünün belirli bir oranı kadar belirlenen kürekçilik (yüzdecilik) ücretlendirmesi söz konusudur. Kabala/götürü ücret, hasat zamanı toplanan ürün miktarının, o ürün için belirlenmiş birim miktar bedelinin çarpılması ile elde edilir. Kürekçilik sisteminde ise bir yıl boyunca pamuk üretimindeki işlerin bütün emek süreçleri kürekçiye ait olup toplam ürünün yüzde 30’u işçilik karşılığı olarak verilmektedir. Her iki ödeme sisteminde çocuklar pamuk üretimine ücretsiz aile işçisi olarak dahil olmaktadır. Çocukların ücretsiz aile işçisi olarak üretime katılmaları durumunda hem çalışmaya başlama yaşları düşmekte hem de bu çocuklar daha kötü çalışma koşullarına maruz kalmaktadır.

BU HARİTA NASIL HAZIRLANDI?

Tarımsal Üretimde Ücret Tipleri ve Çocuk İşçiliğinin Görünümleri Araştırması, ücret tipleri ve coğrafya ilişkisini gösteren bir harita üzerinde lekeleme çalışması ile başlanmıştır. Lekeleme haritasının hazırlanması için gereken veriler, konuyla ilgili yazın taraması, tarım araçları, Tarım ve Orman Bakanlığı’nın il ve ilçe müdürlükleri, ziraat odalarıyla telefon görüşmeleri yapılarak toplanmıştır. Tüm bu ön araştırma verileri kullanılarak, Türkiye haritası üzerinde il, ürün ve ücret tiplerini gösterecek şekilde bir lekeleme çalışması yapılmış ve araştırmanın odaklanacağı beş ücret tipinin kullandığı ürünler ve coğrafyalar böylece tespit edilmiştir. Diğer ürünler ve coğrafyalara ait ücret tipleri ise mevcut araştırmalar ve Kalkınma Atölyesi’nin alan çalışmalarında edindiği bilgi ve yaptığı gözlemlerden yararlanılarak hazırlanmıştır.

TARIMSAL ÜRETİM TAKVİMİ

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Seracılık						Fide Yetiştirme - Fide Dikimi - Sulama - İlaçlama - Gübreleme - Budama - Hasat						
Fındık		Gübreleme		İlaçlama		Ot Temizleme	Hasat		Budama Dal Temizliği	Toprağa Kireç Atma		
Soğan		Gübreleme		Çapalama-Ot Alma		İlaçlama-Hasat		Hasat				
Pamuk			Toprak Hazırlığı	Tohum Ekim-Gübreleme		Çapa-ilaçlama-Sulama	İlaçlama-Sulama	Hasat				
Tütün			Yastık Hazırlama	Fide Yetiştirme	Tarlaya Fide Ekimi	Çapalama-ilaçlama	Hasat					
Sebze	Toprak Hazırlığı	Çapalama - Ot Alma	İlaçlama - Sulama			Hasat-Sulama-Hasat						
Kiraz			Sulama-ilaçlama-Gübreleme			Hasat Dönemi				Budama-Toprak Sürme -ilaçlama		
Narenciye		Hasat				Sulama-Gübreleme-ilaçlama				Hasat		
Çay			Bakım ve Gübreleme	Birinci Hasat		İkinci Hasat			Üçüncü Hasat			
Şekerpancari			Toprak Hazırlığı ve Ekim			Sulama-Çapalama-ilaçlama			Hasat			

